

ახადი ივერია

ა-520

პარიზი
დეკემბერი
1927წ.

ახალი ივერია

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიული
პარტიის საზღვარგარეთელი ახალგაზრდა
თა პარიზის კომიტეტის ორგანო

პარიზი. დეკემბერი 1927წ.

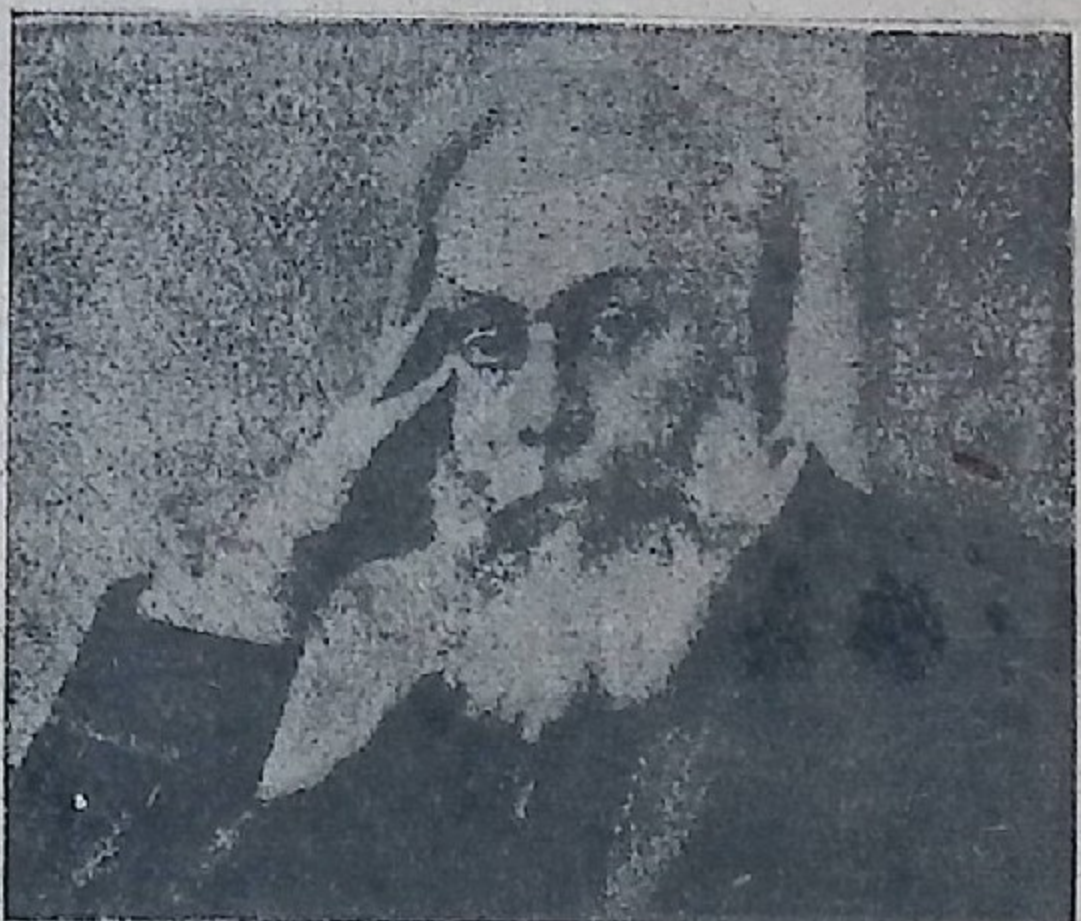

1837 1907
გარდასვალების 20წ. თავზე

ძველი და ახალი ივერია

ორი თარიღი შეეფარდა «ახალი ივერიის» გამოცემის დასაწყისს: 50 წ. შესრულება ილიას «ივერიის» დაწყებიდან და 20 წ. თავი ილიას უმაგალითო ეროვნული მოღვაწეობის შეწყვეტისა, მისი სხოვრების ტრადიკული დასრულებით.

პირვლიც და მეორეც ილიას სახელსა და ღვაწლს უკავშირდება და თვით ეს ჩვენ მიერ დაწყებული პატარა ეროვნული საქმეც მუდად იქნება დამყარებული ილიას მოღვაწეობის მტკიცე საფუძვლებს, რა ხანი და გამძლეოვაც არ ექნეს ამ «ახალი ივერიას», სწორეთ ისევე, როგორც იღ-

აკაკი წერეთელი

ია ჭავჭავაძისა და მისი სახელოვანი დასის მიერ ფართო ეროვნულს ასპარეზზედ იყრის თავს და მასში კპობებს ძალას ყოველი ჩვენი სალი ეროვნული საქმიანობა დიდი თუ მსირე.

ივერიის 30 წ დასაწყისში როგორც თვითური გამოცემის და შემდეგ კი როგორც ყოველდღიური გაზეთის, განუზომელი მნიშვნელობის მოვლენა იყო ქართველ ერის ისტორიაში. ის ყველაზედ ხანძლივი ღრმა და დარბაისული ქართული გამოცემა ვერც ხნით ვერც ღირსებით და მნიშვნელობით ვერ გაუსწრო საქართველოში მას რომელიმე სხვა გამოცემამ შემდეგაც კი როდესაც ფართე სარბიელი გაუხსნა და გაუკათა მან ქართულს პრესას

ამ გამოსვლის გარშემო დარაზმა მესამოსიანთა შესანიშნავი დასი მათი მოღვაწეობის მეორე ნახევრიდან. ის გახდა ხელმძღვანელ ეროვნულ შტაბათ და მის გარშემო იყრის თვის საქრთველოს ეროვნულ აღორძინების ყოველი სიტყვა და საქმე პოლიტიკური, კულტურული, თუ ეკონომიური. ის გახდა აგრეთვე სკოლად, რომელიც ზრდის და სწავრთის ეროვნულ ასპარეზის ყოველ დარგის მუშაკთ და მით ამრავლებს მესამოსიანთა ძლიერსა მაგრამ მსირერიცხოვან გუნდს.

ამ ლაშქრის აზრი და მოქმედება ემყარებოდა ქართულ სინამდვილის. წარსულისა თუ აწმყოს ღრავა შეგნებას. ამ რეალობის საღ შეგნებაზედ იყო დაფუძნებული ყოველივე მათი მოქმედება, მოღვაწეობა. აქედან ბევრი რამ ჩვენ უკვე არ დაგვაკმაყოფილებს. ბევრმა გააკეთა თავისი საქმე და დღეს არ გვჭირია. მას შემდეგ ჩვენი სხოვრების პირობებიც გამოსცვალა ზოგი მათი მოღვაწეობით ზოგი სხვათა მათ შემდგომ და ზოგი კიდევ გარეშე პირობების გამო.

მაგრამ ეს ვერ დაგვიშლის ჩვენ ამ წრის მიერ გამხადებულ, ეროვნულ ბრძოლას ველზედ დავდკეთ ადკისედ-გაბედულად და განვაგრძოთ მათ მიერ ნაახდერძევი საქმე ჩვენი ძალისა და ღონის მიხედვით.

შეცვლილს პირობებს ახალი მოქმედების შეფარდება სჭირია, ახალი გარალი და ახალი ხერხი და მათ მიერ დატოვებულ ქართულ სხოვრების იაშენობას კი მუდმივი მზრუნველობა და პატრონობა. ასეთია ჩვენისა და მომავალი თაობების ამოსანა და დანიშნულება.

ამ დიდ საქმეში ჩვენი პატარა საქმე დაე იყოს მხოლოდ ვით წვეთიზღვაში, ეს იქნება ჩვენი გამოსვლის პირველი ნატვრა და სურვილი.

ჩვენ კადნიერთა მვიჩნევდით ჩვენი გამოსვლისათვის ი ვ ე რ ი ის დიდი სახელის მიკუთვნებას. მაგრამ საქირთა რომ ეს დიდი და ბედნიერი სახელი მუდამ სსოხლობდეს ჩვენს ერში მოსაგონრად ჩვენი შეუწყვეტელი მოვალეობა დიდი სახელისა და დიდი ღვაწლის წინაშე.

ამ სახელის მატარებელმა ბუმბერაზ მოღვაწეებმა გაშალეს ბრწყინვალე და დიდი დროშა საქარდველოს აღდენისა და განვითარებისათვის. მათ გაჰკაფეს სხვათათვის გაურკვეველი გზა ეროვნული ბრძოლისა და ის ფართე შარად აქსიეს: ამის შემდგომ ამ ბრწყინვალე დროშის ქვეშ დგომა და ამ გეზით სვლა გაადვილებულია და ეს უნდა გაბედოს ყველამ დიდმა თუ მსირე ძალოვანმა,

ეს გვაიმედებს რომ ჩვენი საკრთარი ძალებითაც შევძლებთ ამ გზის წინგრძობას

პატრიოტულ ქართველო ახალგაზრდობავ!

ეს არის ჩვენი წმინდა მოვალეობა კვლავ მონობის უღლის ქვეშ მგმინავ ერის წინაშე და ჩვენ ბეჯითად და მტკიცედ შეუდგეთ წრთვნას და მხადებას ამ მოვალეობის პირნათლად შესრულებისთვის.

საქართველოს ეროვნული აღორძინების
ბ ე ლ ა დ ი

ილია ჭავჭავაძის ღვაწლის გახომვა და შეფასება შეუძლებელია ჩვენი მცირე გამოცემის ფურცლებზედ. ვერს დიდ ტანიანი წიგნი ამოშრეტს ჩვენს დროში ამ საგანძურის სიღრმე-სიგანეს.

ჩვენი თაობისათვის ჯერ კიდევ არ არის ხილული მრავალი საიდუმლოებანი ილიასი და მისი დასის დანანერგის, დანატოვარის. შავ ბნელ საუკუნეთა გასწვრივ გამშრალსა და გამოფიტულს ეროვნულს ყანას ამხადებდა, აპოხიერება ის, ნახევარი საუკუნე სტესდა და რგავდა. ზოგი ნათესი თვეებზედ აღმოცენდა, ზოგი წლებზედ და დარჩა მრავალი კიდევ სხვა ბუნებისა.

ათეული წლოებით უნდა ზდილიყვნენ მათი ფესვები მიწის წიაღში რომ მხოლოდ შემდეგ ამოეყოთ ზემოთ ამაყათ თავი, ღრმად გამდგარ ფესვებზედ საიმედო დამყარებული.

დ ი მ ი ტ რ ი ყ ი ფ ი ა ნ ი

ამ ნათესობის თან და თან აღმოცენების და აყავვების მოწამე იყო ილიას შემდეგ გამოსული თაობანი და ჩვენს, ეხლანდელნი, ვინ რამდენი აღმოცენდება კიდევ და გაიშლება, ანუ ვინ იცის, რამდენი ჰყვავის კიდევ და მისი მნიშვნელობა, სარგებლობა ჯერ კიდევ არ გაგვიჭვრიტავს, არ ეგვიგნია,

ს მ ე ს ხ

ვიცით და შევიგნეთ მხოლოდ რომ ეს იყო აღდგენა, აღორძინება სულით გატეხილი, ხორსიელად დასემულის, დაავადებული ქართველი ერის.

ვიციტ და ვხედავთ, რომ ამ დიდს მემკვიდრეობას არ აჩნდება შემდეგთა მონამატი ვით კენჭი კლდისა,

მაგრამ ჩვენ უძლური ვართ გავსწვდეთ მისი სივრცე-სიმაღლეს ჩვე-მნი თვალითა და გონების მხედველობითა, ისევე როგორც თამარის ხანის თელი სიდიადე შეუგნებელი იყო მის დროის ქართველისათვის და მხოლოდ საუკუნეთა სივრცეხედ დალაგდა ამ ეპოქის ნაანდერძევი ღირებულებანი და ასეთი სიშალსიდან გამოჩნდა ის აღმართული სხვახედ მაღლა ვით იალბუხი კავკასიონის მთათა გრეხილხედ,

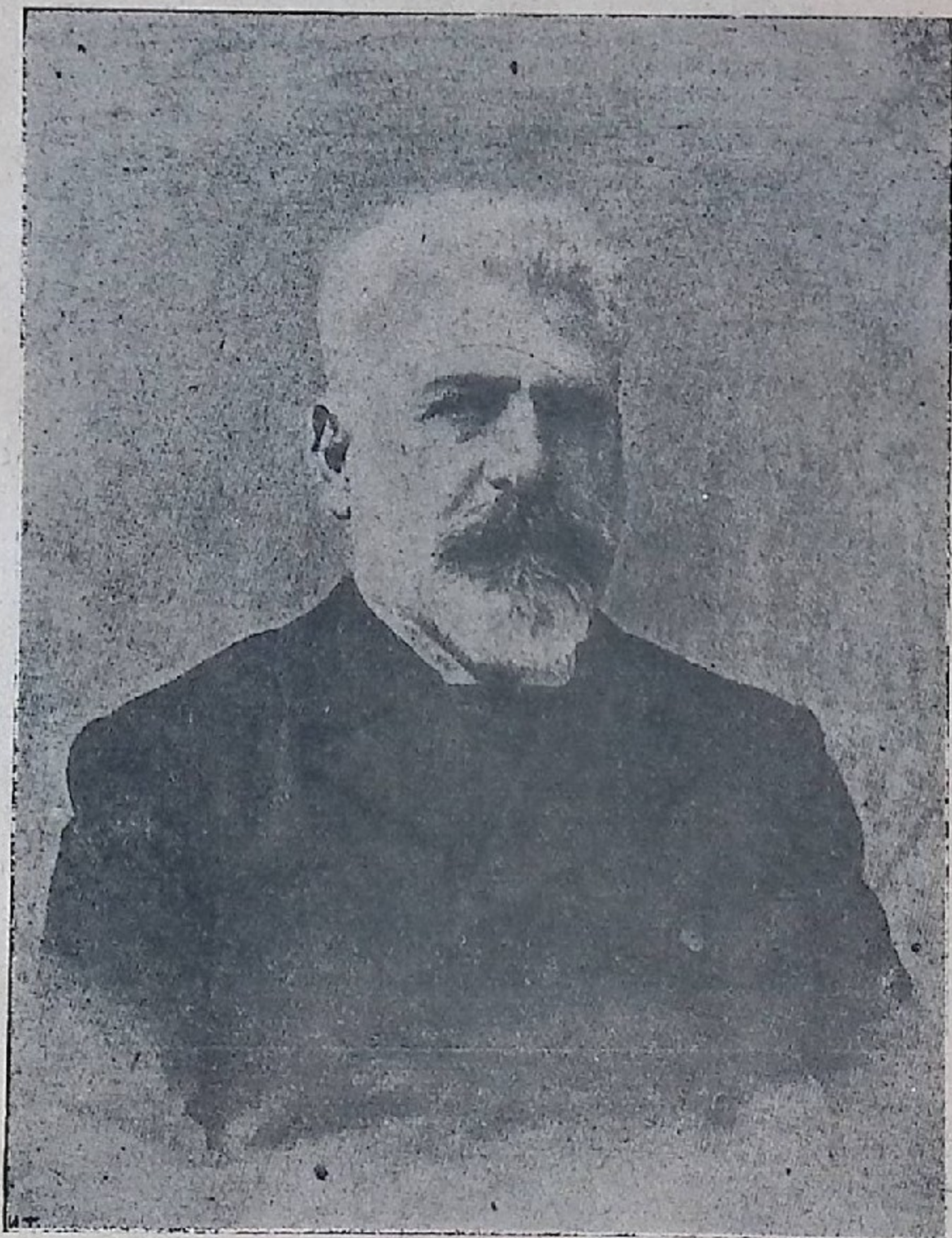
ა რ ე (გაგრძელება იქნება)

ილია ახალგაზრდობაში

მესმის, მესმის სანატრელი
ხალხთ ბორკილის ხმა მტვრევისა!
სიმართლის ხმა ქვეყნათა ჰქუხს
დასათრგუნვად მონობისა.

აღმიტაცებს ხოლმე ეს ხმა
და აღმიგზნებს იმედს გულში,
ღმერთო მღერით. ეს ხმა ტკბილი
გამაგონე ჩემს მამულში.1)

ნ. ს ხ ვ ე დ ა ძ ე

1) ეს ლექსი დასწერა ილიამ 1860 წ. როდესაც გარიბალდიმ რომის-
კენ გაილაშქრა. მხოლოდ 10 წ. შემდეგ მოახერხა მისი სენზურაში გატარ-
ება ნ. ნიკოლაძემ, რომელმაც დაარწმუნა სენზორი, რომ ეს ლექსი ეხება
ბატონ ყმობის გადავარდნას რუსეთში და ამიტომ შეიცავს მთავრობის ქე-
ბას და მოწონებას.

ტყემ მოისხა ფოთოლი
აგერ მერცხალი სუყივის,
ბაღში ვაზი ობოლი
მეტის ლხენითა სტირის.

აყვავებულა მდელო,
აყვავებულა მთები,
მამულთ საყვარელთ
შენ როდის აყვავდები?

ნიკო ნიკოლაძე

-“-“-

მიგიხვდი ჩემო მოხევევ, რა ნესტარითაჲა ხარ ნახვლეთი. « ჩვენი თავი ჩვენადვე გვეყდნესო,-სთქვი შენ და მე გავიგონე. მაგრამ გავიგონე თუ არა, რალაჲ უეჲარმა ტკივილმა ტვინიდან გულამდე ჩამირბინა. იქ, გულში გათხარა სამარე და დაიმარხა. როდემდის დარჩეს ეგ ტკივილი გულში როდემდის? ოჲ, როდემდის,როდემდის? ჩემო საყვარელო მიწა-წყალო, მომეც ამისი პასუხი.
(მგზავრის წერილებიდან)

რა გითხრათ? რით გაგახაროთ?

აჰა, ერთი კიდევ ახალი წელიწადი!... რა მოვულოცოთ ჩვენს თავს ქართველნი? რა გვაქვს დღეს სასურველი, რომ დავიკვებოთ და შევირჩინოთ, რა გვაქვს ხვალ სანატრელი, რომ ვინატროთ და მოვილოდინოთ? უკან მივიხედავთ ამ ახლო ხანებში და ისეთი არა გვრჩება რა, რომ თავი მოვიწონოთ, ან ნანვითა ვთქვათ: »ოი, წამო სიხარულისავე, ესე სწრაფად სად წარხვედნი წინ ვიყურებით და ხვალინდელის ნისლში იმისთანა არა მოსჩანს რა, რომ გული გულას ადგილსავე დაგვრჩეს, ან ნატვრით ვსთქვათ: მოვედინ, დღეო სიხარულისაო!.. რა გითხრათ? რით გაგახაროთ?

ნუ თუ ისევ ძველებურათ თავი უნდა დაგიკრათ და მოგახსენოთ: შეოვდგი ფეხი, გშყალობდეთ ღმერთი... სულ წყალობა ღვთისა და წყალობა მღვთისა, ერთხელ ჩვენ თითონაც თითი გავანძრიოთ, ერთხელ ჩვენ თითონაც მივდგეთ-მოვდგეთ. წყალობა ღვთისა კარგია, მაგრამ რა ქნას მარტო წყალობამ, თუ ღვთის მიერ ნაწყალობებს თვითონ ადამიანი არა პრწყავს არა პსხლავს არა პფურჩქნის, არ პპატრონობს! ღმერთმა, რაც წყალობა იყო უკვე მოიღო ჩვენზე, დანარჩენი თქვენ იცით და თქვენმა კაცობამაო. კაცობა გამოვიჩინეთ? რა გითხრათ? რით გაგახაროთ?

ჩვენთვის ღმერთს არა დაუშურვებია რა, არა დაუზოგვია-რა, არა არა დაუკვლია-რა, თუ ქვეყანაზე ერთი-ორი კუთხეა იმისთანა, რომ კაცს ეთქმოდეს, ქრისტე ღმერთმა თვისი კალთა უხვეებისა აქ დაიბლერტაო, იმათში უკანასკნელი საქართველო არ არის. რაც ღვთის შემძლებელობით არის და არა კაცისათი, ის ყველაფერი უკვე მოგვმადლა ღმერთმა. ხელით გვიჭირავს ეს მშვენიერი ქვეყანა, რომლის მნახავთ შეუძლიანთ სამართლიანად სთქვან: »სხვა საქართველო სად არის, რომელი კუთხე ქვეყნისა«, ამ სამოთხე ქვეყანაში მარტო ქართველს უგუბდება სული, გული ელევა, ხორცი ადნება. რა გითხრათ? რით გაგახაროთ?

ტყე-მინდორი, მთა-ბარი, მიწა-წყალი, ჰაერი იმისთანა გვაქვს, რომ რა გინდა, სულო და გულო, არ მოიხვეჭო, არაიშოვო, არ გამოიყენო. აქ, ჩიტის რძეს რომ იტყვიან, ისიც იშოვება, ოღონდ ხელი გასძარი გაისარღვი იმხნევე, მუსელსა და გულთა-თქმას ბატონად ნუ გაიხდი, ისოდე დღეს მძლეთა მძლეა გარჯა, შრომა და ნაშრომის გაფრთხილება, შენახვა, პატრონობა, გამოზოგვა საქიროებისამებრ და არა გაუმაძღარ სურვილებისამებრ ვართ-კი ასეთნი!.. რა გითხრათ? რით გაგახაროთ?

რც არ გადაგვხედია თავს, რამტრები მოგვსევნიან ვაი-ვაგლახი, რა სისხლი რა ღრქენა კბილთა არ გამოგვივლია. რა წისქვიტის ქვა არ დატრიალებულა ჩვენს თავზედ და ყველას გაუძელით, ყველას გავუმაგრდით, შევიწინახეთ ჩვენი თავი, შევირჩინეთ ჩვენი ქვეყანა, ჩვენი მიწა-წყალი. ლანგთემურებმა ჩვენს საკუთარს სისხლში გვაბანეს და მაინც დავრჩით და გამოვცოცხლდით. შაკ-აბაზებმა ჩვენის კბილით გვაგლეჯინეს ჩვენი წვრილ შვლნი და მაინც გამოვბრუნდით, მოვსულიერდით. ალა-მაჰმად-ხანებმა კირქვე და გვამხეს, ქვა-ქვაზედ არ დაგვიყენეს(მოგასრნეს(მოგაქლიტეს და მაინც ფეხზედ წამოვდექით, მოვშენდით წელში გავსწორდით. გაუძელით საბერძნეთს, რომსა, მონღოლებს, არაბებს, ოსმალ-თურქებს, სპარსელებს, რჯულთანსა და ურჯულს დროშა ქართველობისა, შუბის წვერით, ისრით და ტყვიით დაფლეთილი, ჩვენს სისხლში ამვლებული, ხელში შევირჩინეთ, არავის წავალდებინეთ, არავის დავანებეთ, არავის შევაგინებინებთ. სოდვა არ არის, ეს დროშა ეხლა ჩრჩილმა შესჭამოს, თავგმა დაგვიჭრას!.. დრო უამი მას გვიქადის. რა გითხრათ? რით გაგახაროთ?

იაკობ გოგებაშვილი

ქრისტე ღმერთი ჯვარს ეცვა ქვეყნისათვის და ჩვენს ჯვარს ვეცვათ ქრისტესათვის. ამ პატარა საქართველოს გადავუღელეთ მკერდი და ამ მკერდზე როგორს კედელზედ, დაუდგით ქრისტიანობას საყდარი, ქვად ჩვენი ძვლები ვიხმარეთ და კირად ჩვენი სისხლი და ბჭეთა ჭოჭოხეთისათა ვერ შემუსრეს იგი. გავწყდით, გავიჟლიტენით, თავი გავიწირეთ, სოლშვილნი გავწირეთ, უსწორო ომები ვასწორეთ, ხორცი მივეცით სულისათვის და ამ ერთმა მუქა ერმა ქრისტიანობა შევიწინა, არ გავაქაეთ ამ პატარა ქვეყანაში, რომელსაც ჩვენს სამშოშლოს, ჩვენს მამულს სამართლიანის თავ-მოწონებით ვეძახით. სოტვა არ არის, ეს ერი მოსწყდეს! ეს ლომი კოლომ საბურთად გაიხადოს! სოტვა არ არის, მელა-ტურამ გამოდრდნას როგორს მოვარჯი, როგორს ლეში! რათა? რისთვის? ვის რა ვირი მოვპარეთ? რა გითხრათ-რით გაგახაროთ?

ყველა ეს შევიძლით და საკათხავად საქირთა, რამ შეგვაძლებინა? რა გვიხსნა? ჯვარსმულნი ქრისტესთვის როგორ გადავრჩით? წამებულნი და სისხლ-მფრქვეველნი მამულისათვის რამდა გვატოვებდა, რამ გვასულიერა მან, რომ ვიპოვოთ იმ დროს რა უნდოდა, რა იყო მისი სიხე-სიმაგრე, მისი ფარ-ხმალი. ხმალი უნდოდა, ხმლის ჭედვა ვიპოვოთ. ომის საქმეთა სოდნა უნდოდა ომის საქმენი ვიპოვოთ. აი, რამ შეგვაძლებინა, რამ გვიხსნა, რამ შეგვიწინა! იმ დროთა ჩარხზე გაჩარხულნი ვიყავით იმ დროთა ქარსეც ერხლში გამოფოლადებულნი, იმ დროთა სამქედურში ნაქედნი. «სილბო გვქონდა ნაქსოვისა». ვით ქრისტიანებს »და სიმტკიცე ნაქედისა«, ვით მეოძრებსა და მამულიშვილებ. ამით გავიტანეთ თავი. დროთა შესაფერი ღონე ვიპოვოთ, დროთა შესაფერი ხერხი, დროთა შესაფერი სოდნა გვქონდა დროთა შესაფერი მხნეობა და გამრჯელობა, ხმლიანმა მტერმა ვერ დაგვათმობინა, ვერ წაგვართვა ჩვენი მიწა-წყალი, ჩვენი ქვეყანა. ხმლიანს მტერს გავუძელით, გადავრჩით, ქვეყანა და სახელი შევიწინა, სახსენებელი არ ამოვიკვეთთ, შევირჩინეთ, საქალავი არავის ავაგებინეთ. ხმლით მოსეულმ ვერა დაგვაკლოვა-რა, შრომით და გარჯით სოდნით ხერხით მოსეული-კითან გაგვიტანს, თვს ქვეშიდან მიწას გამოგვატლის სახელს გაგვიქრობს, გავვიწყვეტს, სახსენებელი ქართველისა ამოვიკვეთება და ჩვენს მშვენიერს ქვეყანას, როგორს უპატრონო საყდარს, სხვანი დაეპატრონებიან. შრომასა და გარჯას, სოდნასა და ხერხს შრომა და გარჯა, სოდნა და ხერხი წინ არ მივააგებთ, წინ არ დავახვედრეთ, წინ არ დავუყენეთ. ვართ კი ყოველივე იისათვის მზად? ან გვეტყობა რაშიმე, რომ ყოველივე ეს ვიპოვოთ და ვემზადებით? რა გითხრათ? რით გაგახაროთ-

არ ვიპოვოთ რანი ვყოფილვართ, არ ვხედავთ რანი ვართ, ვერ გამოგვი სახია რანი ვიქნებით? ყურებში ბამბა გვაქვს დასული და თვალებზედ ხელი აგვიფარებია. არს არაფერს ვხედავთ, არს არაფერი გვესმის. უნარმაზარი თხრილია ჩვენ, ქართველები წინ და აინუნშსიას არ მოგვდის. ამ თხრილის პირას ვდგევართ და საკმაოა ხელი გვკრან და შიგ გადავიძინებით დედა-ბუდიანად. ორბი, არწივის კი ველარ გვიპოვის, ველარ დასწვდება ჩვენს ძვლებს რომ გამოხრან, გამოსწიწკონ, ისეთი ღრმაა ეს თხრილი, ისეთი უძირო. ვსდგევართ და უღონოთ ვბზუით »მე ვარ და ჩემი ნაბადიო« და ამ ბზუილიდამ არა გამოდის რა. იქნება იმიტომ რომ ყველა ბზუი ბზუიზ, ფუტკართან-კი ყველა ტყუის. ახალ წელიწადო, თუ რამ შეგიძლიან, თვალი აგვიხილეთ, ყურებიდან ბამბა გამოგვატალეთ, ფუტკრისაგან გვასწავლეთ დროთა შესაფერი სამაპონი ზნენია, რომ ჩვენმა შემდეგმა მაინც ალა რა სთქვას: რა გითხრათ-რით გაგახაროთ?

ილიას ძეგლი მამადავითზედ

УДК 62-520
62-520

62-520